

організації і співвиконавців, від складу яких, залежатиме тип моделі інтеграції, а також комплекс проблем, які підлягатимуть вирішенню: наукових, освітніх, правових, соціальних, екологічних та ін. При цьому важливе значення матиме вибір організаційно - правової форми взаємодії тих структур, які формуються в контексті освітніх реформ і які будуть забезпечувати інноваційний розвиток регіонів України.

Список використаних джерел

1. Данилов-Данильян В. И. Устойчивое развитие (теоретико-методологический анализ) / В. И. Данилов-Данильян // Экономика и математические методы. – 2003. – № 2. – С. 123–135.
2. Лагно В. Т. Державне управління сталим розвитком регіонів: теорія, методологія, практика : монографія / В. Т. Лагно. – Д. : „ВІК”, 2013. – 397 с.
3. Муза Д. Е. Устойчивое развитие на перекрестке глобальных процессов: в поисках оптимальной модели / Д. Е. Муза // Ноосфера і цивілізація. – 2012.- Вип. 1. – С. 118–127.
4. Щепакін К. М. Становление и развитие инновационного кластера / К. М. Щепакін // Экономика и право. – № 5. – 2014. – С. 37–49.

*Мамонтов Ігор Олександрович, кандидат юридичних наук,
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИЙ ТА РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ

Європеїзація освіти в Україні, що охопила вітчизняні «вищі» останніми роками, сконцентрована в основному на методичних аспектах викладання. Так, «Болонська система» створила умови часткового або повного вибору студентами навчальних дисциплін, екстраполювала кредитно-рейтингову систему та інші донедавна ноу-хау складові методик викладання у європейських ВНЗ. У той же час необхідно зазначити, що у багатьох європейських країнах система викладання у вищих навчальних закладах має суттєві відмінності. Наприклад, у Федеративній Республіці Німеччині у деяких ВНЗ однакові спеціальності викладаються за різними підходами, як-от юридичні дисципліни в університеті Гумбольдта, що у Берліні, та у мюнхенському Людвіг-Максиміліан університеті. Проте варто зауважити, що спільною і вкрай важливою ознакою комплексності системи викладання юридичних дисциплін у європейських, зокрема німецьких ВНЗ, є глибока спеціалізація майбутніх фахівців, побудована на осягненні фахових юридичних знань за ідеологією: від загального до конкретного. Тобто європейський студент, обираючи найбільш практично корисні дисципліни, формує у своїх професійних навичках ті інструменти, які він буде використовувати на практиці у вузькоспеціалізованій сфері, створюючи таким чином якісну конкуренцію на ринку праці. Саме тому українські студенти, прагнучи засвоїти глибоко

спеціалізовану професійну освіту, дедалі частіше обирають для проходження магістерських студій європейські університети, що стало вже загальнонаціональною проблемою, оскільки конкурентні умови та глобалізаційні процеси стимулюють суттєвий відтік майбутніх професійних кадрів, зменшують кількість студентів-магістрантів в українських ВНЗ. З огляду на це, актуальною науковою та практичною проблемою сучасної юридичної науки вважаємо пошук напрямів поглиблення спеціалізації вищої, зокрема такої конкурентної, як юридичної, освіти.

У сфері сучасної юридичної освіти серед таких класичних галузевих підготовчих напрямів як кримінальне право, цивільне право, господарське право та інших, вважаємо за потрібне акцентувати увагу на потребі формування таких спеціалізованих напрямів як, у першу чергу, будівельне право. Правове регулювання у сфері будівельної діяльності, на наше переконання, є перспективним напрямом підготовки юристів, які набуватимуть професійної компетентності у такій достатньо вузько предметній, але надзвичайно розповсюдженій системі суспільних відносин як будівництво. Комплекс суспільних відносин у сфері будівельної діяльності представлений прогресуючими відтворювальними особливостями взаємодії у суспільстві, який, за аналогією із суспільними відносинами у медичній сфері, ніколи не припинить своє існування і розвиток, оскільки він покликаний забезпечувати баланс суспільних відносин, побудованих на первинних потребах людини: потребах у житлі, безпеці, комфорті тощо.

У зв'язку із цим необхідно зауважити, що в Україні у контексті побудови політичної, енергетичної, економічної та культурно-гуманітарної незалежності посилюються кризові явища, які призвели до загострення означених вище потреб: війна на Донбасі, мільйонні переселення, техногенне перевантаження, руйнування матеріального комплексу цілих регіонів та інші фактори актуалізували перспективи розвитку такої відтворювальної діяльності, як будівельна діяльність. Даний процес зумовлює потребу у підготовці сучасних фахівців у сфері будівельної діяльності, де спеціалізовані фахові юристи стануть тим сегментом, який забезпечить укріплення правопорядку у даній господарсько-виробничій сфері не лише шляхом посилення правоохоронної функції і нагляду за законністю та контролем, а й забезпечення будівельної сфери професійними юристами-господарниками, які будуть спроможні ефективно впливати на будівельний процес та економічні відносини у цій сфері через забезпечення дотримання чинного законодавства.

Отже, у нашому авторському розумінні *юридична освіта у сфері будівельної діяльності* – це система теоретичного і практичного навчання з метою засвоєння принципів, сутності та змісту особливостей правового регулювання у сфері будівельної діяльності, а також набуття умінь і професійних навичок здійснення правозастосовної практики щодо суспільних відносин у сфері будівництва та експлуатації і використання будівельних об'єктів, яка функціонує у вищих навчальних закладах на основі принципів поєднання навчального процесу з науково-практичною діяльністю.

Поняття юридичної освіти у сфері будівельної діяльності побудоване на змістовному розумінні даного процесу із урахуванням систематизації специфіки усього спектру суспільних відносин. Змістом підготовки юристів-будівельників вважаємо осягнення інструментального забезпечення ефективним регулюванням нормами права основних напрямів суспільних відносин у даній сфері.

Юрист у сфері будівельної діяльності у першу чергу повинен засвоїти публічно-правовий і адміністративний зміст правовідносин у цій сфері, оскільки будівельна діяльність виступає тим господарсько-виробничим комплексом відносин, який базується на суворій регламентації не лише технічної складової процесу, а й комплексу відносин «держава – споживач». Встановлені Конституцією України, кодексами, законами та підзаконними актами правила здійснення будівельної діяльності мають чітко дотримуватися усіма суб'єктами даних правовідносин, які виступають споживачами даних умов, їх реципієнтами.

Засвоєння знань у сфері публічно-правового регулювання будівельної діяльності складає підґрунтя для осягнення особливостей приватноправових відносин у даній сфері. Зокрема, мова іде про законодавчі основи комерційної діяльності у сфері будівництва – від підрядних відносин до кредитно-інвестиційної діяльності.

Розуміння юридичної природи комерціалізації будівельної сфери та основ правового регулювання і правозастосовної практики у даному сегменті правовідносин дозволяє перейти до вивчення правового регулювання суто будівельного процесу, котрий є практичним і водночас найбільш важливим блоком професіоналізації юристів, оскільки у цій сфері дотримання законності вимагає найбільш ретельного підходу, бо порушення правових основ регулювання будівельного процесу несе основне кримінологіко-криміналістичне навантаження у девіантній поведінці суб'єктів будівельної діяльності.

Саме проблеми правозастосовної практики у сфері дотримання законності під час будівельного процесу зумовлюють потребу у вивченні наступного сегменту юридичної підготовки спеціалістів – особливостей процесуально-правового супроводження стадій будівництва, законодавчих основ стандартизації і сертифікації даного процесу, будівельно-технологічної нормативістики як будівництва, так і експлуатації об'єктів будівництва тощо.

Очевидність комплексності юридичних знань, умінь і навичок у даному процесі виражається у розумінні причинно-наслідних зв'язків у сфері будівельної діяльності, що знаходить своє відображення у необхідності підготовки юристів у напрямі правозастосовної практики здійснення державного контролю будівництва. Державний контроль, будучи невід'ємною адміністративною функцією держави, побудований на чіткій правовій регламентації у обсязі повноважень органів державної виконавчої влади і органів місцевого самоврядування. Дана сфера взаємодії між вказаними об'єктами і суб'єктами реалізації будівельного процесу є найбільш складним

комплексом правового регулювання, котрий потребує ґрунтовного вивчення у розрізі теорії і практики.

Завершенням змістовного комплексу навчального процесу підготовки юристів у сфері будівельної діяльності вважаємо за потрібне засвоєння студентами знань у напрямку правових основ і практичних аспектів забезпечення відповідальності за порушення законодавства у сфері будівельної діяльності. Даний сегмент підготовки забезпечить знання і навички у сфері попередження і профілактики правопорушень у сфері будівельної діяльності, особливості судової експертизи кримінальних справ та інші конкретно професійні кримінологічно-криміналістичні навички, побудовані на засвоєнні узагальнення судової практики, основ процесуального законодавства та однорідного іноземного досвіду.

Окреслений вище зміст підготовки юристів має бути ґрунтовно прив'язаний до практичного вивчення даної правозастосовної сфери, що передбачає систематичний аналіз студентами судової та іншої практики застосування нормативно-правового регулювання будівельної діяльності. У той же час дана програма підготовки має передбачати також комплекс предметів вивчення, характерних для регіональних особливостей розташування ВНЗ, на базі якого буде реалізовуватися дана освітня підготовка. Так, наприклад, природно-кліматичні особливості приморських регіонів повинні враховувати специфіку будівельних відносин у сфері правового регулювання морських будівельних об'єктів, забудови узбережжя, забезпечення захисту прибережних захисних смуг та інших місцевих аспектів, що повинно лягти у основу формування додаткових саме регіональних спецкурсів. Це одночасно забезпечить професійну орієнтацію майбутніх юристів на виробничо-господарський комплекс відповідних регіонів, дозволить забезпечити кадрами відповідні місцеві та регіональні державні органи влади, створить природну конкуренцію серед юристів на регіональному рівні, що стане стимулом більш високої фахової підготовки із глибокою професіоналізацією.

Отже, концептуалізація юридичної освіти у сфері будівельної діяльності виступає перспективним напрямом розвитку теорії і практики сучасної вищої юридичної освіти в Україні загалом. Напрацювання універсальних підходів реалізації даного напрямку підготовки юристів дозволить виділити у сфері підготовки юристів сегмент вузькоспеціалізованих висококваліфікованих фахівців, котрі зможуть здійснювати юридичну практику у конкретній виробничо-господарській сфері – будівництві. Підготовка таких фахівців повинна здійснюватись у рамках магістерських студій на базі ВНЗ за профілем будівництва і архітектури, де буде поєднаний потенціал науково-викладацького складу із юридичної та будівельної сфер, що дозволить наблизити знання магістрантів до умінь ефективного оперування навиками щодо теорії і практики правового регулювання будівельної діяльності.